

Instytut Pamięci Narodowej

<https://ipn.gov.pl/pl/aktualnosci/7697,Promocja-ksiazki-Wojewodztwo-bialostockie-w-ocenie-SB-19801985-Wybor-zrodel-Bial.html>
01.04.2026, 11:12

Promocja książki „Województwo białostockie w ocenie SB 1980–1985. Wybór źródeł” – Białystok, 12 grudnia 2011

12.12.2011

W dniu 12 grudnia 2011 r. w Książnicy Podlaskiej odbyła się promocja książki „Województwo białostockie w ocenie SB 1980–1985. Wybór źródeł” w opracowaniu Joanny Markiewicz i Adama Malczyka. Na promocję przybyło kilkudziesięciu działaczy białostockiej opozycji z lat 1980–1989, a wśród nich Stanisław Marczuk, były przewodniczący podziemnych struktur Regionu Białystok NSZZ „Solidarność”. Obecny był także przewodniczący Zarządu Regionu Podlaskiego „S” Józef Mozolewski. Podczas spotkania wywiązała się dyskusja na temat wątpliwości związanych z informacjami pochodzącymi ze źródeł SB i konieczności ich konfrontowania z relacjami uczestników opisywanych wydarzeń. Prof. Cezary Kukło, dyrektor białostockiego oddziału IPN, apelował do byłych działaczy opozycji o pisanie wspomnień i zgłaszanie się do IPN w celu nagrywania notacji, dokumentujących podziemną działalność.

Na treść publikacji „Województwo białostockie w ocenie SB 1980–1985. Materiały źródłowe” składają się 52 dokumenty, wytworzone na podstawie informacji zbieranych przez poszczególne pionierzy Komendy Wojewódzkiej MO w Białymstoku w okresie od listopada 1980 r. do marca 1985 r. Zgromadzone w dwóch teczkach, przechowywane są obecnie w archiwum białostockiego IPN. Dwa spośród nich są to roczne „Oceny kontrwywiadowcze województwa białostockiego”, zaś większość pozostałych to comiesięczne „Uzupełnienia do kontrwywiadowczej oceny województwa białostockiego”.

Opatrzony gryfem „tajne specjalnego znaczenia” „Oceny” były zasadniczo sporządzane w czterech egzemplarzach, z których pierwszy trafiał do gabinetu ministra spraw wewnętrznych, pozostałe zaś do komendanta wojewódzkiego MO (po zniesieniu stanu wojennego – do szefa Wojewódzkiego Urzędu Spraw Wewnętrznych) i jego dwóch zastępców: ds. Służby Bezpieczeństwa i ds. MO. Publikowane dokumenty to przeważnie egzemplarze nr 4, które otrzymywali zastępcy komendanta ds. MO. Zawarte w nich informacje dotyczą niemal wszystkich dziedzin życia w regionie (może z wyjątkiem sportu i jeszcze kilku mniej istotnych), choć zasadniczo koncentrują się na szeroko pojmowanych zagrożeniach „porządku publicznego”. Fakty przytaczane są przez twórców dokumentów wręcz drobiazgowo, choć generalnie nie zawierają szczegółów podejmowanych działań operacyjnych. Dokumenty te stanowią unikalne wręcz uzupełnienie zachowanych dla tego okresu materiałów aparatu władzy: archiwaliów KW PZPR w Białymstoku oraz protokołów z posiedzeń Wojewódzkiego Komitetu Obrony, przechowywanych w Archiwum Państwowym w Białymstoku. Źródła zostały przygotowane do publikacji w sposób zgodny z zasadami edycji, opatrzone przypisami wnoszącymi nie tylko istotne wyjaśnienia wszelkich niejasności, ale i uzupełnienia, zwłaszcza w odniesieniu do wymienianych w nich osób. Zasadniczą część opracowania, oprócz autorskiego „Wstępu”, zawiera również spis treści, wykaz skrótów, a także indeksy – osób i geograficzny, które będą szczególnie przydatne dla osób zaangażowanych w działalność opozycyjną w omawianym okresie. Autorski „Wstęp” zawiera m.in. opis sytuacji polityczno-społecznej w Polsce i w regionie w latach osiemdziesiątych, ze szczególnym uwzględnieniem dziejów NSZZ „Solidarność”, bogaty opis bibliografii tematu oraz notę edytorską.

Choć publikacja jest przeznaczona dla historyków – badaczy dziejów Białostockizny w tym okresie, każdy uczestnik ówczesnego życia społeczno-politycznego znajdzie tu pasjonujące informacje, które będzie mógł skonfrontować z własną pamięcią i własnym postrzeganiem ówczesnych problemów. Ci zaś, którzy urodzili się później – będą mogli zapoznać się z dynamicznym obrazem lokalnej rzeczywistości PRL-u, widzianym oczyma służb specjalnych.

[Poprzedni Strona](#)

[Następny Strona](#)

Województwo białostockie w ocenie SB 1980–1985

■ WYBÓR ŹRÓDEŁ

Instytut Pamięci Narodowej
Oddział w Białymstoku

Promocję prowadził dyrektor Oddziału IPN w Białymstoku prof. Cezary Kukło

Redaktorzy tomu przedstawili pokrótce jego zawartość i opowiedzieli o trudnościach związanych z edycją dokumentów

Na spotkanie przybyło m.in. kilkudziesięciu działaczy dawnej opozycji solidarnościowej